

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Finance en Control

Onderwerp:

Actualisering van het treasuryplan

Notagegevens

Bestuursorgaan	: B-en-W 14-03-2023
Notanummer	: 2023-103
Datum	: 14-03-2023
Programma	: 12 - Algemene dekkingsmiddelen
Portefeuillehouder	: Wethouder Elferink,
Bijlage(n)	: Treasuryplan_2023-2026.docx

Parafering

Agendering

* 09-03-2023: Teammanager Concernstaf en Adjunct-secretaris

* 07-03-2023: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

15-03-2023

B & W d.d.: 14-03-2023

Besluit

1. Het Treasuryplan 2023-2026 vast te stellen
2. De Algemeen Directeur mandaat en machtiging te verlenen voor het uitvoeren van het Treasurybeleid, onder voorwaarde dat bij het aangaan van leningen of uitzetting de betreffende lening of uitzetting onderdeel uitmaakt van het vastgestelde Treasuryplan

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Het Treasuryplan (zie bijlage 1) wordt jaarlijks opgesteld en bevat een meerjarige doorvertaling van de begroting in de benodigde financieringsactiviteiten van de gemeente. Met het vaststellen van het Treasuryplan en het mandaat aan de Algemeen Directeur wordt uitvoering gegeven aan het Treasurybeleid inclusief het aantrekken van daartoe benodigde financiering.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Het treasurybeleid van de Gemeente Deventer kent de volgende doelstellingen:

- het waarborgen van een blijvende toegang tot de kapitaalmarkt teneinde de beschikbaarheid over voldoende financiële middelen zeker te stellen.
- het beheersen van financiële risico's (renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's).
- het realiseren van zo laag mogelijke kosten (rente, provisies en kosten van het betalingsverkeer) en het zekerstellen van voldoende liquiditeit.

Kader

- Treasurystatuut 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.
- Beleidskader leningen en garanties vastgesteld door de gemeenteraad (besluit 2020-444).

Betrokken partijen en participatie

Niet van toepassing.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

* Het treasuryplan is onderdeel van de gehele treasurycyclus. Het treasuryplan 2023-2026 dient er voor om informatie te verschaffen aan het bestuur over de uitvoering van de treasuryfunctie. Het plan draagt bij aan het vergroten van de transparantie van de treasuryfunctie; hoe groot die financieringsbehoefte is en welke renterisico's er zijn.

* Met het vaststellen en het mandaat wordt een legitieme basis gegeven voor de te nemen treasuryacties; voorwaarde voor een autorisatie door de Algemeen Directeur is dat de betreffende lening of uitzetting onderdeel uitmaakt van het door het college van B&W vastgestelde meerjarig Treasuryplan.

Financiële consequenties en dekking

De gemeente beschikt op dit moment over voldoende liquide middelen en een stabiele toegang tot financiering. Renterisico's bevinden zich binnen de wettelijke normen, waarbij het risico op sterk oplopende rentekosten (bij stijging van de marktrente) beperkt wordt door het herfinancieren van aflopende leningen zoveel mogelijk gespreid plaats te laten vinden.

Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat in de periode 2023-2026 in totaal € 74 miljoen aan nieuwe leningen in de periode 2023 - 2026 met een rentetarief van 3,3%.

Openbaarmaking en communicatie

nvt

Aanpak en uitvoering

Na vaststelling van het Treasuryplan wordt uitvoering gegeven aan het plan. Maandelijks vindt monitoring plaats of nieuwe financiering dient te worden aangetrokken.

Treasuryplan 2023-2026

Gemeente Deventer

Colofon

Tekst: Team Finance en Control

Vormgeving: gemeente Deventer

Uitgave: gemeente Deventer

Datum: 7 maart 2023

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1. Inleiding.....	5
2. Financiering van activiteiten	6
3. Renteresultaat	9
4. Risicobeheer	10
5. Kasbeheer.....	12
6. Overige treasury activiteiten	13
Bijlage 1: Overzicht leningenportefeuille	14
Bijlage 2 – Kasstroomanalyse van de begroting.....	15
Bijlage 3: Begrippenlijst	16

Managementsamenvatting

Het Treasuryplan bevat de financieringsbehoeften van de gemeente en wordt jaarlijks vastgesteld door het college. Met het vaststellen van het Treasuryplan geeft het college mandaat aan de Algemeen Directeur voor het uitvoeren van het Treasurybeleid inclusief het aantrekken van daartoe benodigde leningen.

Huidige liquiditeit- en rentepositie gemeente

De gemeente beschikt begin 2023 over voldoende liquide middelen. De totale rentelasten zullen de komende jaren afnemen, hoewel in 2022 de marktrente relatief sterk gestegen is. De marktrente is namelijk nog niet op het niveau van de leningen die nog worden afgelost.

Rentevisie

De rente op de kapitaalmarkt is gebaseerd op verschillende ontwikkelingen, waaronder de inflatieverwachting, het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) en de kredietwaardigheid van de Nederlandse overheid ten opzichte van andere landen. De rente is het afgelopen jaar sterk gestegen, van een negatieve rente begin 2022 tot boven de 3,3% begin 2023 (looptijd 10 jaar). De afgelopen maanden is er grote onzekerheid wat zich uit in een volatiele markt. In de begroting hebben we rekening gehouden met een rente van 3,3% voor nieuwe leningen. In tweede kwartaalrapportages wordt de raming geactualiseerd.

Financieringsstrategie

Bij concrete financieringsbehoeften worden nieuwe leningen aangetrokken. Tijdelijke schommelingen in liquiditeit worden opgevangen door een rekening-courant kredietlimiet van €28 miljoen.

Aantrekken van nieuwe leningen

Nieuwe leningen kunnen op ieder moment worden aangetrokken, rekening houdend met bevoegdheden uit het Treasurystatuut. Bij de keuze voor de rentevaste looptijd wordt rekening gehouden met de renterisiconorm en het verschil in rentelasten bij de verschillende looptijden.

Financieringsbehoefte

Volgens de begroting 2023-2026 bedraagt de financieringsbehoefte maximaal €95 miljoen, waarvan een belangrijk deel veroorzaakt wordt door de aflossing van bestaande leningen. Met dit Treasuryplan wordt mandaat gevraagd om tot dit maximum nieuwe financiering aan te trekken in de komende jaren. De prognose kent een aantal belangrijke onzekerheden. Om die reden wordt maandelijks een actuele inschatting gemaakt op basis waarvan besloten kan worden om aanvullende leningen aan te trekken.

Verstrekken van leningen

De totale omvang van de verstrekte geldleningen per 1 januari 2023 is ca. €19,1 miljoen. Nieuwe leningen worden voorgelegd aan het college en de raad.

Renteresultaat

De rentelast wordt gedekt via de kapitaallasten in de begroting. Hiervoor wordt voor alle activa dezelfde omslagrente gebruikt - 2,3% voor investeringen en 2,61% voor grondexploitaties. Deze rentepercentages zijn berekend conform de richtlijnen BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) Hierdoor worden de rentelasten gedekt en is het renteresultaat in beginsel neutraal.

Risicobeheer

Met de huidige inrichting van het Treasuryproces wordt invulling gegeven aan de beheersing van rente-, liquiditeits- en kredietrisico's met inachtneming van alle wettelijke normen en interne beleidskaders. Renterisico's bevinden zich binnen de wettelijke normen, waarbij het risico op sterk oplopende rentelasten beperkt wordt door langere looptijden van de leningen. Hierover wordt periodiek gerapporteerd in de paragraaf Financiering van de P&C documenten.

1. Inleiding

Het Treasuryplan wordt elk jaar opgesteld en bevat een meerjarige vertaling van de begroting in de benodigde financieringsactiviteiten van de gemeente. Door het vaststellen van het Treasuryplan geeft het college de Algemeen Directeur de verantwoordelijkheid om het Treasurybeleid uit te voeren, zoals beschreven in het plan, inclusief het verkrijgen van de benodigde financiering.

1.1. Beleidskader

Het Treasurybeleid van de Gemeente Deventer is vastgelegd in het Treasurystatuut, dat in 2021 is herzien. Hierbij is rekening gehouden met de geldende wet- en regelgeving. Ook is het beleidskader “Verlenen van garanties en het verstrekken van geldleningen” van 2020 van toepassing.

Het Treasurystatuut beschrijft de uitgangspunten en bevoegdheden van de gemeente op het gebied van financiering, beleggingen, rentebestrijding, liquiditeitsbeheer en financiële logistiek. Deze zijn gebaseerd op de volgende doelen:

- Waarborgen van een blijvende toegang tot de kapitaalmarkt om de beschikbaarheid over voldoende financiële middelen te garanderen.
- Beheersing van financiële risico's (rente-, koers-, krediet- en liquiditeitsrisico's).
- Realiseren van zo laag mogelijke kosten (rente, provisies en kosten van het betalingsverkeer) en het waarborgen van voldoende liquiditeit.

Dit betekent in de praktijk dat complexe en risicovolle producten worden vermeden en er alleen onderhandse leningen worden aangegaan bij financiële instellingen in de eurovaluta. De gemeente verstrekt alleen leningen in het kader van haar publieke taak. Tijdelijke overtollige liquiditeiten worden ondergebracht bij het schatkistbankieren van de Rijksoverheid.

Het Treasurybeleid heeft geen winstdoelstelling. Het uitgangspunt is dat alle rentelasten intern worden doorberekend aan de investeringen, zoals grondexploitaties, kapitaalgoederen, deelnemingen en leningen aan verbonden partijen. Hiervoor wordt jaarlijks een omslagrente bepaald conform de richtlijnen van de BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) om een neutraal renteresultaat te bereiken.

1.2. Wettelijke normen

Voor de beheersing van risico's moet de gemeente aan een aantal vereisten voldoen:

- Renterisiconorm: het totale bedrag aan aflossing of een renteherziening is maximaal 20% van het begrotingstotaal.
- Kasgeldlimiet: het totale bedrag aan kortlopende schulden (na aftrek van vlottende middelen) is maximaal 8,5% van het begrotingstotaal.
- Schatkistbankieren: liquide middelen buiten de schatkistbankrekening is – per kwartaal gezien - niet meer dan 2% van het begrotingstotaal.

2. Financieren van activiteiten

2.1. Huidige liquiditeit- en rentepositie

De huidige liquiditeit- en rentepositie van de gemeente kent geen bijzonderheden. De gemeente heeft voldoende liquide middelen en stabiele toegang tot financiering. De rentekosten zullen met de huidige rentestand in de komende jaren iets afnemen. De renterisico's zijn binnen de wettelijke normen.

2.2. Financieringsstrategie

Volgens de doelstellingen van het Treasurystatuut zullen alleen nieuwe langlopende leningen worden aangegaan volgens de daadwerkelijke financieringsbehoefte, zoals dat wordt gemonitord gedurende het jaar. Tijdelijke schommelingen in de beschikbare liquiditeit worden opgevangen door middel van de bestaande kredietlimiet van €28 miljoen op de rekening-courant van de BNG. Om altijd voldoende liquide middelen te hebben, wordt een buffer aangehouden in de beschikbare ruimte op de kredietlimiet (€14 miljoen) en op de verschillende bankrekeningen (€10 miljoen). In totaal levert dit een streefwaarde van €24 miljoen aan direct inzetbare liquide middelen.

2.3. Rentervisie

De rente op de kapitaalmarkt is gebaseerd op verschillende ontwikkelingen, waaronder de inflatieverwachting, het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB) en de kredietwaardigheid van de Nederlandse overheid ten opzichte van andere landen.

- *De inflatieverwachting:* De inflatieverwachting is hoog maar lager dan een paar maanden geleden. De kerninflatie is minder snel gedaald dan werd verwacht, wat duidt op een langere periode met hoge kapitaalmarktrentes.
- *Het beleid van de ECB.:* De ECB verwacht een inflatie in de zomer 2023 van 5% à 6% ten opzichte van een actuele inflatie van > 10%. De ECB heeft de laatste keren (15 december 2022 en 2 februari 2023) de beleidsrente met 0,5%-punt verhoogd. De boodschap is dat Frankfurt de rente stapsgewijs naar een aanzienlijk hoger niveau zal brengen om de inflatie te beteugelen - naar verwachting nog een keer met 0,5%-punt. Om van de hoge inflatie af te komen is volgens de ECB afkoeling van de economie nodig. Ook is aangekondigd dat het opkoopprogramma (van obligaties) vanaf maart 2023 zal worden teruggebracht. Deze maatregel zorgt voor een extra verhoging van de marktrente.
- *Kredietwaardigheid van de Nederlandse overheid ten opzichte van andere landen:* De kredietwaardigheid van de gemeente is hoog en wij verwachten hierin geen veranderingen.
- *Algemene kapitaalmarktliquiditeit en vertrouwen:* De algemene kapitaalliquiditeit en het vertrouwen (in het eurogebied) kent op dit moment geen bijzonderheden.
- *Verskillende wereldwijde gebeurtenissen zoals geopolitieke spanningen of politieke onzekerheden:* De politieke en economische onzekerheden zijn erg hoog, met mogelijk negatieve gevolgen voor de rentelasten.

Conclusie

De rente is het afgelopen jaar sterk gestegen, van een negatieve rente begin 2022 tot boven de 3,3% begin 2023 (looptijd 10 jaar). De afgelopen maanden is er grote onzekerheid wat zich uit in een volatiele markt. In de begroting hebben we rekening gehouden met een rente van 3,3% voor nieuwe leningen. In tweede kwartaalrapportages wordt een nieuwe raming gemaakt op basis van de actuele situatie.

2.4. Samenstelling bestaande leningenportefeuille

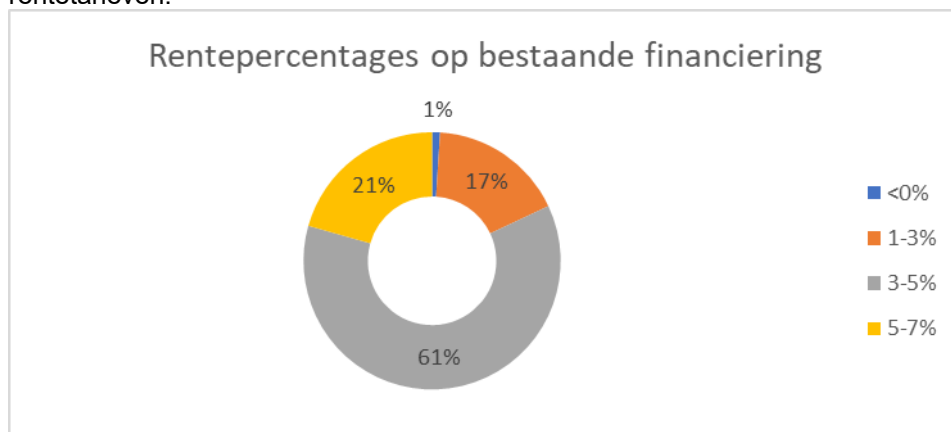
De leningenportefeuille (opgenomen geld) van de gemeente bedraagt per 1-1-2023 €200 miljoen. Onderstaande tabel toont de opbouw van de portefeuille (zie bijlage voor het volledige overzicht). Ten opzichte van de stand per 1 januari 2022 is de portefeuille met ongeveer €43 miljoen afgenomen door aflossing van leningen. Doordat de gemeente gedurende 2022 over voldoende liquide middelen beschikte, is dit bedrag niet geherfinancierd.

Tegenpartij	Hoofdsom per 1-1-2022	Hoofdsom per 1-1-2023
BNG Bank nv	184.216.627	142.758.381
Nederlandse Waterschapsbank nv	48.717.333	47.163.000
Aegon Bank	5.000.000	5.000.000
Süddeutsche Lebensversicherung ag	5.000.000	5.000.000
Knecht-Drenth	36.300	
Totaal	242.970.260	199.921.381

Tabel 1: Samenstelling bestaande leningportefeuille

De leningenportefeuille is opgebouwd uit leningen welke in de periode 1997-2018 zijn aangetrokken. Ze kennen een vast rentepercentage en deze variëren sterk afhankelijk van de rentestand in het jaar waarin de leningen zijn aangegaan. Op dit moment is de gemiddelde rente op de bestaande financiering 3,53%. De hoogste rente is 6,48% en de laagste rente -0,21%. Onderstaande grafiek laat de verdeling zien van rentetarieven.

Figuur 1: Spreiding rentepercentages bestaande financiering

De bestaande financiering bestaat voor 25% uit leningen met een vorm van tussentijdse aflossing (lineair of annuïtair). Het resterende deel (75%) betreft fixe leningen, waarbij de hoofdsom aan het einde van de looptijd in zijn geheel wordt afgelost. Omdat de lening aan het eind ineens wordt afgelost, is er een groter herfinancieringsrisico. Dit wordt opgevangen door de aflossingen van verschillende fixe leningen te spreiden over de jaren zodat de invloed op het gemiddelde rentepercentage minder groot is.

2.5. Verwachte financieringsbehoefte 2023-2026

Om een raming te maken van de financieringsbehoefte is de meerjarenbegroting 2023-2026 vertaald in een kasstroomoverzicht. Een belangrijk verschil met de begroting - die op basis van baten en lasten is opgesteld - zijn de baten en lasten in de vorm van afschrijvingen, mutaties reserves en voorzieningen en de waardering van debiteuren/ crediteuren. Deze leiden niet tot kasstromen en worden buiten beschouwing gelaten in de raming van de financieringsbehoefte. Onderstaande tabel toont het saldo van alle uit- (+) en ingaande (-) kasstromen per jaar (zie bijlage 2 voor het volledige overzicht).

Financieringsbehoefte	2023	2024	2025	2026	Totaal
Exploitatie	29.172.737	-10.523.319	-18.477.380	-22.159.211	-21.987.173
Grondexploitaties	-34.062.967	-19.067.466	-6.014.881	-2.079.920	-61.225.234
Investerings	36.429.999	12.221.672	9.401.663	4.516.385	62.569.719
Aflossing bestaande financiering	15.449.850	37.652.259	21.117.254	16.907.707	91.127.070
Nieuwe financiering	-10.000.000	-40.000.000	-8.000.000	-16.000.000	-74.000.000
Totaal	36.989.619	-19.716.854	-1.973.344	-18.815.039	-3.515.618

Tabel 2: Financieringsbehoefte 2023-2026 op basis van meerjarenbegroting

In het eerste jaar is er een grotere uitgaande kasstroom. Deze wordt gedekt vanuit de positieve liquiditeitspositie. Daarnaast is de ervaring dat geplande uitgaven vertraging oplopen. De belangrijkste ontwikkelingen:

- Exploitatie: de operationele activiteiten kennen een saldo van +€29 tot -€22 miljoen per jaar. Het jaar 2023 kent een negatieve kasstroom als gevolg van een negatief begrotingssaldo (exclusief de inzet van reserves). Zowel de uitgaven (inkoop goederen en diensten, subsidies) als inkomsten (gemeentefonds, overige baten) zijn lager ten opzichte van de volgende jaren. Voor een gedetailleerd overzicht: zie bijlage 2.

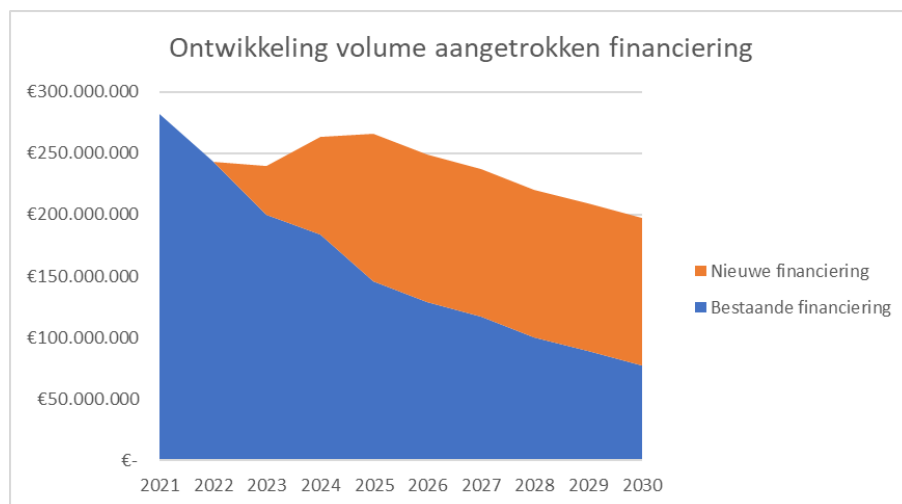
- Grondexploitatie: de eerstkomende jaren worden bij verschillende projecten hoge inkomsten verwacht uit de verkoop van kavels. Dit leidt ertoe dat er per saldo netto geld binnenkomt voor deze projecten (in totaal ongeveer €61 miljoen).
- Investerings: de komende jaren zijn diverse nieuwe investeringen gepland waarvoor uitgaven worden verwacht van in totaal €62 miljoen. In de raming van de liquiditeitsimpact is rekening gehouden met een vertraging in de inzet van de kredieten ten opzichte van de begroting. Dit is gebaseerd op de onderuitputting van de kredieten in de afgelopen jaren.
- Aflossing bestaande financiering: de komende jaren wordt afgelost op leningen. Ook ontvangt de gemeente aflossingen op verstrekte leningen. Per saldo leidt dit tot een uitstroom van tussen de €15 - €37 miljoen per jaar.
- Deze kasstromen leiden tot een netto financieringsbehoefte van in totaal €74 miljoen.
- Over de totale periode is er een positief financieringsoverschot te verwachten van €3,5 miljoen een gevolg van de behoedzame raming van de nieuwe financieringslasten.

Bovenstaande prognose kent een grote onzekerheidsmarge. Dit wordt in de eerste plaats veroorzaakt door verschillen tussen begroting en realisatie. Daarnaast is het op basis van de inrichting van de financiële administratie niet altijd mogelijk om een onderscheid te maken tussen begrotingsposten die wel en niet tot uitgaande kasstromen leiden. Om deze reden wordt de daadwerkelijke financieringsbehoefte maandelijks gemonitord op basis van een analyse van de financiële administratie.

2.6. Aantrekken nieuwe leningen

Het aantrekken van nieuwe leningen kan op ieder moment plaatsvinden indien en voor zover nodig, met inachtneming van de doelstellingen en bevoegdheden uit het Treasurystatuut. Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat in de periode 2023-2026 in totaal € 74 miljoen aan nieuwe leningen met een rentetarief van 3,3%. Vanwege de onzekerheid van de prognoses (zie ook paragraaf 2.5) wordt maandelijks beoordeeld of aanvullende financiering gewenst is. Ook de aflossingsvorm en looptijd van de nieuwe leningen die het best past bij de liquiditeitsprognose zal op dat moment beoordeeld worden. In de begroting is uitgegaan van leningen met een rentevaste periode van 10 jaar en jaarlijkse aflossing.

Op basis van deze inschatting zal het totale leningvolume de komende jaren (periode 2023-2026) stabiliseren. Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van het totale volume van aangetrokken financiering, met onderscheid naar de bestaande leningen en de nieuwe financiering. Voor de periode na 2026 zijn er nog geen nieuwe leningen geraamd.

Figuur 2: Aflossing op bestaande leningen per jaar (bedragen in €miljoen)

3. Renteresultaat

3.1. Interne rentedoorberekening

Het financieringsbeleid van de gemeente gaat uit van integrale financiering. Uitgangspunt is dat het taakveld Treasury een neutraal renteresultaat kent, wat bereikt wordt door de rentelasten van de gemeente door te belasten aan de gemeentelijke investeringen op de diverse programma's.

De rente die voor deze doorberekening wordt gebruikt is de omslagrente. De omslagrente wordt doorberekend aan alle vaste activa en voorraden op de balans op basis van de voorschriften van de BBV-richtlijn Rente uit 2017. De enige uitzondering hierop vormen de grondexploitaties, waarvoor een andere rekenmethodiek geldt. Bij de bepaling van de rentelasten worden niet alleen de externe rentelasten meegenomen, maar ook de rentebaten op verstrekte leningen en de interne rentetoerekening aan reserves en voorzieningen.

Voor de begroting 2023 is de omslagrente 2,3%; de rente grondexploitatie is voor de begroting 2023 en verder bepaald op 2,61%. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt nagegaan of de afwijking tussen de vooraf bepaalde omslagrente en de daadwerkelijke gemiddelde rentelasten meer dan 25% bedraagt. In dat geval moet er volgens de richtlijnen een correctie plaatsvinden. De bijschrijving van rente voor de grondexploitaties vindt altijd op basis van de gerealiseerde rentelasten plaats.

3.2. Verwachte renteresultaat

Onderstaande tabel toont de prognose van het renteresultaat zoals opgenomen in de meerjarenbegroting 2023-2026.

Renteresultaat	2023	2024	2025	2026
Rentelasten				
Rente korte financieringsmiddelen	0	0	0	0
Rente langlopende geldleningen	7.233	6.887	6.673	6.406
Rente toegerekend aan eigen vermogen	552	514	485	445
Rente toegerekend aan voorzieningen	954	797	684	698
Totaal lasten	8.739	8.198	7.842	7.549
Renteopbrengsten				
Doorberekening aan grondexploitaties	2.271	1.161	671	546
Doorberekening aan activa (omslagrente)	7.048	7.582	7.746	7.756
Totaal opbrengsten	9.319	8.743	8.417	8.302
Renteresultaat (excl. rentemarge)	580	545	575	753
Rentemarge op verstrekte leningen	186	175	164	154
Renteresultaat (incl. rentemarge)	766	720	739	907

Tabel 3: Begroting renteresultaat (bedragen x €1000,-)

Dit laat een positief renteresultaat zien. Dit resultaat is ontstaan door de ontwikkelingen die plaats hebben gevonden tussen het moment van vaststellen van de omslagrente (voorjaar 2022) en het afronden van de begroting (najaar 2022). Onder meer door de positieve ontwikkelingen in 2022 waardoor de geraamde nieuwe leningen niet zijn doorgegaan. Maar ook de omvang van de balansposities waaraan de omslagrente wordt doorberekend is gewijzigd. Bij de jaarrekening wordt het gerealiseerde resultaat vastgesteld. Renteresultaat op grondexploitaties wordt verrekend met de grondexploitaties – het overige resultaat wordt verrekend met de generieke weerstandsreserve.

4. Risicobeheer

4.1. Inleiding

De belangrijkste risico's van treasury-activiteiten zijn renterisico, liquiditeitsrisico en kredietrisico. Deze paragraaf beschrijft de wijze waarop de gemeente Deventer deze beheert en welke normen hierbij gehanteerd worden.

4.2. Renterisico

Schommelingen in de rente kunnen leiden tot afwijkingen in de rentelasten die de gemeente moet betalen. Bij herfinanciering van aflopende leningen of contractuele renteherziening kan een verschil tussen de oude en nieuwe rente leiden tot hogere rentelasten. Als op bepaalde momenten grote bedragen aan aflossingen moeten worden geherfinancierd en de herfinancieringsrente hoger is dan de rente op de afgeloste geldlening betekent dit aantasting van de budgettaire ruimte.

Renterisico's van liquide middelen

De gemeente beschikt door het jaar heen over een substantiële liquiditeitspositie om schommelingen in inkomsten en uitgaven te kunnen opvangen. Positieve banksaldi worden op een rekening-courant bij het ministerie van Financiën aangehouden (verplicht schatkistbankieren). Hiervoor wordt een rentevergoeding uitbetaald. Renterisico's en risico's van kasbeheer zijn hierdoor beperkt.

Een ander risico is overliquiditeit, wat in feite betekent dat de gemeente meer geld geleend heeft dan strikt noodzakelijk was. Een actief treasurybeheer op basis van tijdige informatievoorziening over verwachte kasstromen is nodig om dergelijke overliquiditeit te voorkomen.

4.3. Renterisiconorm

De risico's op de rente van de langlopende leningen worden begrensd door de renterisiconorm. Jaarlijks mag de aflossing of renteherziening niet hoger zijn dan 20% van de totale lasten op de begroting. Dit is om het spreiden van de renterisico's van het leningenportfolio te bevorderen en om een verandering in de rente trager door te laten werken in de rentekosten van de gemeente. Om aan deze eis te voldoen, wordt rekening gehouden bij de keuze van de rentelooptijd voor een goede verdeling van de aflossingen over de jaren. De tabel hieronder geeft de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm weer voor de jaren 2023 tot en met 2026. In al deze jaren is er meer dan € 46 miljoen aan ruimte om binnen de beperkingen te blijven. Deze ruimte kan worden benut met het aflossen van nieuwe leningen.

Toets renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
Bepaling renterisico op vaste schuld				
1a Renteherziening op vaste schuld (o/g)	0,0	0,0	0,0	0,0
1b Renteherziening op vaste schuld (u/g)	0,0	0,0	0,0	0,0
2 Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0,0	0,0	0,0	0,0
3 Aflossing bestaande leningen	16,4	37,4	16,9	11,8
4 Renterisico op vaste schuld (2+3)	16,4	37,4	16,9	11,8
Bepaling renterisiconorm				
5 Stand van de begroting per 1 januari	441,3	419,9	391,8	386,2
6 Bij ministeriele regeling vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
7 Renterisiconorm (5*6)	88,3	84,0	78,4	77,2
Ruimte (+) / Overschrijding (-) (7-4)	71,8	46,5	61,5	65,4

Tabel 4: Berekening renterisiconorm

4.4. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient om het renterisico op dit type leningen te beheersen. De limiet bedraagt een bij ministeriele regeling vastgesteld

percentage (8,5%) van de begrote gemeentelijke uitgaven. Overschrijding van de kasgeldlimiet heeft formele consequenties wanneer dit een langere tijd aanhoudt. De provincie dient als toezichthouder op de hoogte te worden gebracht wanneer er in drie opeenvolgende kwartalen sprake is van een overschrijding.

Het lastentotaal van de begroting 2023 bedraagt €441 miljoen waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op afgerond €38,7 miljoen. De afgelopen jaren zijn er geen korte leningen afgesloten en is er een positief saldo op de betaalrekeningen. Daarmee voldoet Deventer aan de kasgeldlimiet.

4.5. Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico kan zich voordoen wanneer uitgaven niet opgevangen kan worden uit de beschikbare liquide middelen. De gemeente probeert dit risico te beperken door een buffer aan te houden op zowel de rekening-courant als de beschikbare kredietlimiet. Door het schatkistbankieren wordt er bovendien voor gezorgd dat de centrale Treasuryfunctie altijd toegang heeft tot het grootste deel van de liquide middelen en wordt versnippering van geld op verschillende kas- en banksaldi beperkt.

4.6. Schatkistbankieren

De regeling Schatkistbankieren verplicht gemeenten om liquiditeitsoverschotten te stallen bij het Rijk. De gemeente Deventer heeft ervoor gekozen dat het saldo vanaf €2,2 miljoen automatisch wordt afgeroomd.

De verplichting geldt voor banktegoeden boven een drempelbedrag van 2% van het begrotingstotaal. Het lastentotaal van de begroting 2023 bedraagt €441 miljoen waarmee het drempelbedrag uitkomt op afgerond €8,8 miljoen. Met de ingerichte processen voor afoming en de verhoogde limiet, is de verwachting dat de gemeente de limiet niet zal overschrijden.

4.7. Kredietrisico

Uitzettingen kunnen op grond van het Treasurystatuut slechts plaatsvinden uit hoofde van de uitvoering van een publieke taak. De kredietrisico's zijn daarmee beperkt tot situaties waarin één van de partijen waaraan de gemeente leningen heeft verstrekt niet in staat is om deze terug te betalen. In die gevallen ontstaat een risico dat de gemeente de betreffende lening moet afschrijven.

De tabel 7 toont de hoofdsom per tegenpartij. Zoals te zien bedraagt het maximale kredietrisico op één partij €12,7 miljoen (Deventer Sportbedrijf).

Tegenpartij	Hoofdsom per 1-1-2022	Hoofdsom per 1-1-2023
Sportbedrijf Deventer N.V.	13.367.556	12.685.085
Go Ahead Eagles	4.069.412	3.957.446
Enexis holding	1.354.025	1.354.025
Stichting MiMiK	545.703	490.212
Escohold	417.260	417.260
SVN	400.000	200.000
Deventer Hockey Vereniging	19.604	16.056
	20.173.561	19.120.085

Tabel 5 – Verstrekte leningen

5. Kasbeheer

5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk gaan wij nader in op het saldobehaar (beleid t.a.v. de bankrekeningen en saldi), het liquiditeitenbeheer (beleid t.a.v. deposito's, kasgeldleningen en daggelden) en het betalingsverkeer.

5.2. Saldobehaar

De gemeente Deventer maakt gebruik van bankrekeningen van de BNG, Rabobank, ABN AMRO, ING en SNS Bank. Het merendeel van het betalingsverkeer loopt via een hoofdrekening van de BNG. Bij de subrekeningen van de BNG vindt maandelijks automatisch saldogregulatie met de hoofdrekening plaats. De saldi van de overige niet-BNG rekeningen worden handmatig en periodiek door team FA overgeboekt naar de hoofdrekening van de BNG. Met uitzonderingen van de bankrekeningen met betrekking tot BAD (Budget Adviesdienst). De saldi van deze rekeningen worden beheerd door de teammanager BAD. Overigens worden alle bovengenoemde bankrekeningen meegenomen in de analyse schatkistbankieren.

5.3. Liquiditeitenbeheer

Met de BNG is een overeenkomst Financiële Dienstverlening afgesloten die inhoudt dat de gemeente een (doorlopende) kredietfaciliteit in rekening courant heeft van €28 miljoen. Bovendien wordt gebruikgemaakt van een intradaglimiet van €2 miljoen. De intradaglimiet maakt het mogelijk om dagelijks tijdens de kantooruren, tot een overeengekomen bedrag, de kredietlimiet te overschrijden. De intradaglimiet moet voor het eind van de dag weer zijn aangevuld tot de kredietlimiet. Dit kan worden gerealiseerd door een kasgeldlening aan te trekken.

5.4. Betalingsverkeer

De afhandeling van het contante en girale betalingsverkeer valt onder verantwoordelijkheid van de kassier. Het bankrelatiebeheer is een aangelegenheid van de treasurer. Op dit moment is de BNG onze huisbank. De BNG heeft met AAA-rating (triple A rating) een hoge rating voor kredietwaardigheid.

6. Overige treasury activiteiten

6.1. Informatievoorziening

Voor een goede uitvoering van de Treasuryfunctie is juiste en tijdige informatie van groot belang. De besluitvorming over het aantrekken of uitzetten van middelen vindt plaats op basis van interne en externe analyse-informatie.

In de interne informatievoorziening is van belang dat de treasurer wordt geïnformeerd over toekomstige uitgaven en ontvangsten die nog niet in de begroting inclusief wijzigingen zijn opgenomen. Het moet hierbij gaan om materiële posten die betrekking hebben op de korte, middellange en lange termijn zodat hierop door de treasurer kan worden geanticipeerd. Het betreffen uitgaven en ontvangsten boven de €0,5 miljoen met als doel het bereiken van rentevoordelen door het optimaal inzetten van financieringsproducten. Input moet worden verstrekt door programmamanagers en adviseurs van team finance en control.

6.2. Verbijzonderde Interne controle

Het treasuryproces heeft het karakter van een primair proces. Primaire processen dienen periodiek te worden getoetst op opzet, bestaan en werking; hierover is ook een passage opgenomen in het Treasurystatuut. De standaard verbijzonderde interne controles (VIC) zijn ingaande tweede helft 2018 uitbesteed aan onze huisaccountant. In het auditplan 2022 is in de planning aangegeven dat dit proces zal worden getoetst door Bakertilly (VIC-uitvoering door Bakertilly Business Advisory en review VIC door Baker Tilly Accountants). Bij bijzonderheden zal hierover in de voortgangsrapportage worden gerapporteerd.

6.3. Rapportage EMU-saldo

In de Wet houdbare overheidsfinanciën zijn regels opgenomen ten aanzien van de bijdrage die decentrale overheden moeten leveren aan het bereiken en vasthouden van de normen van de Europese Monetaire Unie (EMU) ten aanzien van begrotingsdiscipline - het EMU-saldo d.w.z. het verschil van inkomsten en uitgaven. Het aandeel van de gemeente Deventer in het EMU-saldo wordt jaarlijks berekend en opgenomen in de begroting en jaarrekening.

Bijlage 1: Overzicht leningenportefeuille

Lening nr	Beschrijving / kenmerk	Verstrekkingsdatum	Contractuele rente	Hoofdsom per 1-1-2023
L412	BNG nr. 89545 B&W 23-02-'99 nr. 02936	1-3-1999	4,61%	520.000
L413	BNG nr. 90191 B&W 20-7-'99 nr. 12651	15-7-1999	5,27%	560.000
L416	BNG nr. 96192 Treasurystatuut april 2001	17-12-2002	5,01%	
L417	BNG nr. 96193 Treasurystatuut april 2001	20-12-2002	5,02%	5.000.000
L418	BNG nr. 96194 Treasurystatuut april 2001	20-12-2002	5,03%	5.000.000
L419	BNG nr. 96195 Treasurystatuut april 2001	20-12-2002	5,04%	5.000.000
L420	BNG nr. 96196 Treasurystatuut april 2001	20-12-2002	5,06%	5.000.000
L421	BNG nr. 96197 Treasurystatuut april 2001	20-12-2002	5,06%	5.000.000
L423	BNG nr. 97365 Treasurystatuut april 2001	10-4-2003	5,12%	5.000.000
L424	BNG nr. 97366 Treasurystatuut april 2001	10-4-2003	5,12%	5.000.000
L425	BNG nr. 97367 Treasurystatuut april 2001	10-4-2003	5,13%	5.000.000
L429	Knecht-Drenth	31-12-2002	0,00%	
L437	Bathmen nr. 89586	25-2-1999	4,57%	36.302
L445	NWB nr. 63326 Treasurystatuut 2006, B&W bsI. 20	3-1-2009	4,66%	27.000.000
L446	NWB Treasurystatuut 2008 - 2024	8-2-2008	4,65%	20.000.000
L447	BNG nr. 40.104593	2-11-2009	-0,02%	1.762.615
L448	NWB nr. 1-26591	2-5-2010	3,55%	163.000
L449	BNG nr. 40.106700 B&W 23-2-2011 nr. 329565	1-7-2011	-0,21%	240.000
L450	BNG nr. 40.107350	29-2-2012	2,57%	
L451	BNG nr. 40.107689	20-7-2012	2,12%	
L452	BNG nr. 40.107717	14-8-2012	3,05%	10.000.000
L453	BNG nr. 40.107718	14-8-2012	3,16%	10.000.000
L454	BNG nr. 40.107719	14-8-2012	3,35%	10.000.000
L455	BNG nr. 40.107720	14-8-2012	3,42%	10.000.000
L456	BNG (oude lening Süddeutsche Krankenversiche	3-9-2012	3,38%	15.000.000
L457	Süddeutsche Lebensversicherung a.G.	3-9-2012	3,38%	5.000.000
L462	OHV	31-1-2014	3,07%	5.000.000
L465	BNG nr. 40.108846	1-7-2014	2,51%	
L466	BNG nr. 40.108847	1-7-2014	2,71%	4.000.000
L467	BNG nr. 40.108848	1-7-2014	3,13%	5.000.000
L468	NWB nr. 1-28208	1-12-2014	3,56%	5.000.000
L472	BNG, nr. 40.110116	22-9-2015	0,88%	
L473	BNG, nr. 40.110117	22-9-2015	1,03%	5.000.000
L475	BNG, nr. 40.86152 overgenomen van Raster	14-2-1997	6,48%	639.463
L476	BNG, nr. 40.110385	10-2-2016	1,50%	12.000.000
L477	BNG, nr. 40.110386	10-2-2016	1,53%	13.000.000
L480	BNG, nr. 40.111860	23-4-2018	0,16%	
Totaal				€ 199.921.381

Bijlage 2 – Kasstroomanalyse van de begroting

Som van Bedrag								
	2023		2024		2025		2026	
Exploitatie	€	-121.330	€	-122.895	€	-122.895	€	-122.895
Aan/verkoop gronden en panden	€	-421.816	€	-21.816	€	-21.816	€	-21.816
Algemene uitkering	€	-251.718.526	€	-255.670.022	€	-265.808.181	€	-259.455.096
Geen liquiditeitsimpact	€	-29.294.067	€	10.400.424	€	18.354.485	€	22.036.316
Goederen/diensten	€	133.625.942	€	112.521.879	€	114.835.722	€	102.207.579
Inkomensoverdrachten	€	-60.252.224	€	-54.415.639	€	-53.396.585	€	-53.369.954
Overige baten	€	-7.025.166	€	-16.524.994	€	-13.508.901	€	-7.912.156
Overige belastingen	€	-25.009.575	€	-26.247.203	€	-26.317.531	€	-26.538.934
OZB, Afval en riolering	€	-39.239.249	€	-40.276.858	€	-41.345.597	€	-42.418.417
Rente	€	6.662.178	€	6.343.141	€	6.156.095	€	5.915.393
Salarissen en sociale lasten	€	69.802.265	€	68.371.758	€	67.233.719	€	66.891.113
Subsidies & uitkeringen	€	214.763.037	€	206.942.697	€	205.244.262	€	204.073.907
Vergoeding diensten derden (leeg)	€	-12.014.129	€	-11.546.262	€	-11.548.567	€	-11.530.830
Grondexploitatie	€	-	€	-	€	-	€	-
Aan/verkoop gronden en panden	€	-47.894.562	€	-30.126.337	€	-13.049.756	€	-4.741.154
Geen liquiditeitsimpact	€	34.062.967	€	19.067.466	€	6.014.881	€	2.079.920
Goederen/diensten	€	15.351.376	€	11.600.710	€	7.076.905	€	2.691.234
Inkomensoverdrachten	€	-778.251	€	-500.633	€	-	€	-
Vergoeding diensten derden	€	-741.530	€	-41.206	€	-42.030	€	-30.000
Investerings	€	6.987.301	€	-3.687.301	€	5.764.510	€	4.124.461
Aan/verkoop gronden en panden	€	-64.323	€	-1.122.807				
Geen liquiditeitsimpact	€	-29.442.698	€	-15.908.973	€	-3.637.153	€	-391.924
Goederen/diensten	€	38.167.060	€	14.656.667	€	9.889.037	€	4.516.385
Inkomensoverdrachten	€	-1.672.738	€	-1.312.188	€	-487.374		
Eindtotaal	€	6.865.971	€	-3.810.196	€	5.641.615	€	4.001.566

Toelichting

In dit overzicht is de begroting geanalyseerd op basis van verschillende kostensoorten. De posten 'geen liquiditeitsimpact' zijn onder meer afschrijvingen en mutaties reserves en voorzieningen. Dit zijn geen kasstromen en hebben geen invloed op de financieringsbehoefte. Door deze categorie af te zonderen in de analyse is het mogelijk de echte kasstromen van de begroting te berekenen.

Bijlage 3: Begrippenlijst

Treasury:	het beheren van het geld van de onderneming, in dit geval de gemeente Deventer.
Kasstroom:	geldstroom die in het betreffende jaar plaatsvindt.
Operationele activiteiten:	de activiteiten die in het kader van de dagelijkse bedrijfsvoering worden uitgevoerd (geen investeringen).
Renterisico:	risico dat de rente stijgt (of daalt).
Renterisiconorm:	20% van de vaste schuld (langlopende geldleningen, looptijd > 1 jaar)
Kasgeldlimiet:	toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld (8,5% van het lastentotaal van de begroting).
Financieringsbehoefte:	behoefte van de gemeente aan liquide middelen.
Treasurystatuut:	een regeling voor het sturen en het beheersen van, het verantwoord over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.
Saldobeheer:	beheren en beheersen van het rekening courant saldo bij de bank.
Treasuryparagraaf:	afzonderlijke paragraaf bij de documenten van de planning- en controlcyclus met betrekking tot de meest actuele stand zaken van treasury.
Herfinanciering:	het opnieuw aantrekken van een geldlening om aflossingen te financieren.
Leningenportefeuille:	het totaal van de uitgezette geldleningen van de gemeente. Deze zijn zichtbaar gemaakt in bijlage 1.
Wet hof	Dit staat voor Wet houdbare overheidsfinanciën. Deze wet regelt dat de gezamenlijke Nederlandse overheden voldoen aan de Europese EMU norm.
EMU-norm/saldo	Europese Monetaire Unie norm. Deze bepaalt dat Nederland een tekort op de begroting mag hebben van maximaal 3%. De gemeenten, provincies en waterschappen dragen hier naar rato aan bij
EMU-schuld	De EMU-schuld bestaat uit de staatsschuld plus de schulden van decentrale overheden en sociale fondsen. De onderlinge schulden van deze partijen tellen niet mee.
Schatkistbankieren:	het dagelijks stallen van "overtollige" middelen op de rekening courant bij het Rijk.